

معاونت پژوهش و فن آوری

به نام خدا

نشور اخلاق پژوهش

بیاباری از خداوند سبحان و اعتماد به این که عالم محضر خداست و همواره ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشت مقام بلند دانش و پژوهش و نظر به اهمیت جایگاه دانشگاه در اعتلای فرهنگ و تمدن بشری، مادانشجویان و اعضای هیئت علمی واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی متعهد می گردیم اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی مد نظر قرار داده و از آن تخطی نکنیم:

- ۱- اصل حقیقت جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از هرگونه پنهان سازی حقیقت.
- ۲- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهیدگان (انسان، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.
- ۳- اصل مالکیت مادی و معنوی: تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه بکاران پژوهش.
- ۴- اصل منافع ملی: تعهد به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن پیشبرد و توسعه کشور در کلیه بکاران پژوهش.
- ۵- اصل رعایت انصاف و امانت: تعهد به اجتناب از هرگونه جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال، تجهیزات و منابع در اختیار.
- ۶- اصل رازداری: تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کشور و کلیه افراد و نهاد های مرتبط با تحقیق.
- ۷- اصل احترام: تعهد به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب تقد و خودداری از هرگونه حرمت شکنی.
- ۸- اصل ترویج: تعهد به رواج دانش و اشاعه نتایج آن به بکاران علمی و دانشجویان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.
- ۹- اصل برائت: التزام به برائت جویی از هرگونه رفتار غیر حرفه ای و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به شائبه های غیر علمی می آلاینند

دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت

بسمه تعالی

تعهد نامه اصالت یا پایان نامه

اینجانب حمیدصمدی فرد دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته در رشته حقوق خصوصی که در تاریخ ۲۰/۰۶/۱۳۹۶ از پایان نامه خود تحت عنوان: بررسی رقابت غیر منصفانه در حقوق موضوعه ایران با تطبیق به فقه امامیه و کنوانسیون پاریس با کسب نمره / و درجه دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

۱- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و.....) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست مربوطه ذکر و درج کرده ام.

۲- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳- چنانچه بعد فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و..... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴- چنانچه در هر مقطعی زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را می پذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی: حمید صمدی فرد

تاریخ و امضاء:

دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت

دانشکده علوم انسانی - گروه حقوق

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته حقوق "M.A"

گرایش: حقوق خصوصی

عنوان:

بررسی رقابت غیر منصفانه در حقوق موضوعه ایران با تطبیق به فقه

امامیه و کنوانسیون پاریس

استاد راهنما :

دکتر محمد رضا حبیبی مهر

نگارش :

حمید صمدی فرد

تابستان ۱۳۹۶

صورتجلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد (M.A)

نام و نام خانوادگی دانشجو: حمید صمدی فرد در تاریخ ۱۳۹۶/۰۶/۲۰ رشته : حقوق خصوصی
از پایان نامه خود با عنوان : بررسی رقابت غیر منصفانه در حقوق موضوعه ایران با تطبیق به فقه
امامیه و کنوانسیون پاریس با درجه و نمره دفاع نموده است.

نام و نام خانوادگی اعضای هیات داوری سمت امضاء اعضای هیات داوری

۱ - دکتر محمد رضا حبیبی مهر استاد راهنما

۲ - دکتر لاله عاکفی استاد داور

۳ - دکتر علی مزارعی استاد داور

مراتب فوق مورد تایید است .

مدیر / معاونت پژوهشی

مهر و امضاء

پدر بزرگوارم:

که با قبول همه رنج‌ها، مشقت‌ها مرارت‌های روزگار بار سنگین زندگی را تحمل و چون چتری مهربان و بی منت، سایه بلند محبت را در تمام دوران زندگی بر سرم افکند. بدون این همه لطف و گذشت، قدم از قدم برداشتن میسر نبود.

مادر عزیز تر از جانم:

که از اولین روز زندگی همچون پرستاری دلسوز، معلمی مهربان و دوستی شفیق در لحظه لحظه‌ی زندگی‌ام بود و چون شمعی پر فروغ تاریکی زندگی‌ام را روشنی بخشید بودم برای تو همه رنج بود و بودند برای من همه مهر. سپاس از این همه گذشت.

سپاس گزاری:

جناب آقای دکتر محمد رضا حبیبی مهر، دکتر علی مزارعی، دکتر لاله عاکفی و همچنین سایر اساتید گرامی در این واحد دانشگاهی :

اکنون که با یاری خدا و همکاری شما توانسته ام چند صفحه ای را جمع آوری کرده و نشان دهم که شما ذوق در رفتارهای استادانه و خدایسندانه خویش زمینه ساز تلاش برای یافتن علم و دانش را برای شاگردی، که در مقام شاگردی شما کمتر از آنچه به ذهن می رسد می باشد.

به قول مولایم علی (ع): هر کس کلمه ای به من آموخت مرا بنده خویش خواهد ساخت. امیدوارم بتوانم در مقام شاگردی استادی گرانقدر همچون شما، باعث مباهات شما در جامعه باشم. تقدیمی به شما که با محبت های خودتان چراغ امید آیندگان را روشن می نمائید .

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	چکیده:.....
۲	مقدمه :.....
فصل اول- مفاهیم و مبانی نظری پژوهش :	
۱۳	مبحث اول- تعاریف، مفاهیم و اصطلاحات تحقیق :.....
۱۳	گفتار اول- کسب و تجارت:.....
۱۳	بند اول- تجارت :.....
۱۴	بند دوم- رقابت :.....
۱۵	بند سوم- مفهوم حقوق رقابت:.....
۱۷	گفتار دوم- پیشینه حقوق رقابت غیر منصفانه :.....
۱۷	بند اول- سابقه بین المللی :.....
۱۹	بند دوم- سابقه ملی :.....
۲۰	بند سوم - مقررات و قواعد حقوق رقابت پیش از انقلاب اسلامی:.....
۲۱	بند چهارم - قواعد و مقررات رقابت پس از انقلاب اسلامی:.....
۲۱	بند پنجم- اصول قانون اساسی مرتبط با حقوق رقابت :.....
۲۱	گفتار سوم- انواع رقابت :.....
۲۱	بند اول- رقابت آزاد :.....
۲۲	بند دوم- رقابت انحصاری:.....
۲۲	بند سوم- رقابت منصفانه (مشروع یا سالم):.....
۲۳	بند چهارم- رقابت غیر منصفانه (نامشروع یا ناسالم):.....
۲۷	مبحث دوم- مقایسه رقابت غیر منصفانه با نهادهای مرتبط:.....
۲۷	گفتار اول - رقابت غیر منصفانه و رقابت ممنوع :.....
۲۷	بند اول- رقابت ممنوع به حکم قانون :.....
۲۷	بند دوم- رقابت ممنوع به استناد توافق طرفین :.....
۲۸	گفتار دوم- سیاست رقابتی و رقابت غیر منصفانه:.....
۲۹	بند اول- حقوق رقابت و حقوق رقابت غیر منصفانه:.....

فصل دوم - رقابت غیر منصفانه در فقه امامیه :

مبحث اول- قواعد حقوق رقابت :	۳۱
گفتار اول- مبانی حقوق رقابت در فقه امامیه :	۳۳
بند اول- عدالت:	۳۴
بند دوم- رضایت و آزادی اختیار در قراردادها:	۳۵
بند سوم - وجوب وفا به عهد و عقد و شروط ضمن عقد:	۳۵
گفتار دوم- مبانی قواعد فقهی حقوق رقابت:	۳۶
بند اول- قاعده لاضرر:	۳۶
بند دوم- تلقی رکنان:	۳۹
بند سوم- احتکار:	۴۱
بند چهارم- تدلیس:	۴۳
بند چهارم- تصریه :	۴۵
بند پنجم- غش در معاملات :	۴۶
بند ششم- نجش :	۴۷

فصل سوم - بررسی رقابت غیر منصفانه در حقوق مالکیت فکری با تطبیق به

کنوانسیون پاریس:

مبحث اول- مفهوم مالکیت معنوی:	۵۰
گفتار اول- فرآیند حقوق مالکیت معنوی در قالب قانون از دیرباز تا امروز:	۵۱
بند اول- حقوق مالکیت معنوی در قوانین ایران:	۵۲
بند دوم- تأسیس سازمان جهانی مالکیت معنوی:	۵۲
بند سوم- کنوانسیون پاریس برای حمایت از مالکیت صنعتی:	۵۳
الف- نقش حقوق خصوصی در حمایت از مالکیت صنعتی :	۵۵
ب- حقوق ویژه مالکیت صنعتی :	۵۶
ج- حمایت از طریق حقوق رقابت غیرمنصفانه:	۵۷

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۵۹	د- از نظر مبنای قانونی :
۶۰	و- از نظر ماهیت حقوقی دعوا :
۶۰	ه- از جهت احکام دعوی :
۶۰	ن- حمایت همزمان :
۶۲	گفتار دوم- نحوه حمایت از مالکیت معنوی:
۶۲	بند اول- شیوه ملی :
۶۲	بند دوم- شیوه منطقه‌ای:
۶۲	بند سوم- شیوه بین‌المللی:
۶۳	گفتار سوم- مقررات کنوانسیون پاریس :
۶۳	بند اول - قواعد مربوط به اصل رفتار ملی:
۶۳	بند دوم- قواعد مربوط به حق تقدم :
۶۳	بند سوم- اختراعات :
۶۴	بند چهارم- علائم تجارتي :
۶۴	الف- طرح های صنعتی:
۶۴	ب- نام های تجارتي:
۶۵	مبحث دوم- علامت تجاری :
۶۵	گفتار اول- تعریف علامت تجاری :
۶۵	بند اول- شرایط ثبت علائم تجاری:
۶۶	بند دوم- دلایل عدم ثبت علائم تجاری:
۶۷	بند سوم- شرط استفاده از علامت تجاری :
۶۸	بند چهارم- لغو علامت و اعتراض به علامت تجاری :
۶۸	بند پنجم- اعطای حقوق انحصاری به علائم تجاری:
۶۹	بند ششم- استثنائات علائم تجاری :
۶۹	بند هفتم- مدت حمایت از علائم تجاری:
۶۹	بند هشتم- واگذاری علامت تجاری :

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
گفتار دوم- شرایط حمایت از طرح‌های صنعتی:.....	۷۰
بند اول - مدت حمایت از طرح صنعتی:.....	۷۱
بند دوم- حق اختراع:.....	۷۱
بند سوم - استقلال گواهی‌های اختراع کنوانسیون پاریس:.....	۷۱
الف- حقوق انحصاری:.....	۷۲
ب- تغییر در مالکیت :.....	۷۲
بند چهارم - ابطال حق اختراع:.....	۷۳
مبحث سوم-رقابت غیر منصفانه در قانون ثبت علائم، اختراعات و طرح صنعتی(مصوب ۱۳۸۶):.....	۷۴
گفتار اول- حمایت ناشی از تقاضای ثبت علامت تجاری:.....	۷۵
بند اول- حمایت ناشی از ثبت علامت تجاری:.....	۷۵
بند دوم- حقوق مورد حمایت:.....	۷۷
الف- نقل و انتقال:.....	۷۷
بند سوم- جلوگیری از استفاده دیگران:.....	۷۸
الف- عدم محدودیت در زمان:.....	۷۹
بند چهارم- مطالبه ضرر و زیان:.....	۸۰
الف- عدم محدودیت در زمان:.....	۸۰
ب- عدم محدودیت در مکان:.....	۸۰
ج- غیرقابل انتقال:.....	۸۰
بند پنجم- حمایت از علائم بدون ثبت:.....	۸۱
گفتار دوم- ضمانت اجرای حمایت از علائم تجارت:.....	۸۲
بند اول- ضمانت اجرای حقوقی:.....	۸۲
الف- ابطال تقاضای ثبت علامت تجاری:.....	۸۳
ب- ابطال ثبت علامت تجاری:.....	۸۳
ج- مطالبه خسارت:.....	۸۵

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
بند دوم - ضمانت اجرای کیفری:	۸۷
الف - ضمانت اجرای کیفری ناشی از سوءاستفاده از علامت تجارتي:	۸۸
ب - ضمانت اجرای کیفری ناشی از جعل علامت تجارتي:	۸۹
فصل چهارم - جنبه های حقوقی و کیفری رقابت غیر منصفانه در حقوق ایران:	
مبحث اول - جنبه حقوقی رقابت غیر منصفانه :	۹۳
گفتار اول - رقابت غیر منصفانه:	۹۳
بند اول - ایجاد شبهه:	۹۵
بند دوم - گمراه کردن عموم:	۹۷
بند سوم - انحراف مشتری:	۹۸
بند چهارم - بی اعتبار ساختن رقیب تجاری:	۹۸
بند پنجم - افشای اسرار تجاری:	۹۸
بند ششم - استفاده بلاجهت از دستاوردهای دیگران:	۹۸
بند هفتم - ایجاد اختلال در بنگاه رقیب تجاری و بی نظمی در بازار:	۹۹
گفتار دوم - مسئولیت مدنی:	۹۹
بند اول - ارکان و مسولیت مدنی ناشی از نقض قواعد حقوق رقابت:	۱۰۰
الف - ورود ضرر:	۱۰۰
ب - عمل ناروا:	۱۰۳
ج - مفهوم رابطه سببیت در دعاوی نقض مقررات رقابت غیر منصفانه:	۱۰۴
بند دوم - جنبه های مرتبط با مسولیت مدنی در رقابت غیر منصفانه:	۱۰۷
گفتار سوم - جنبه جزائی رقابت غیر منصفانه:	۱۰۸
بند اول - عناصر تشکیل دهنده جرم:	۱۰۹
الف - عنصر قانونی:	۱۰۹
ب - عنصر مادی جرم:	۱۱۲
ج - عنصر معنوی:	۱۱۲
بند دوم - مجازات علیه رقابت غیر منصفانه در قوانین بعد از انقلاب:	۱۱۳

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۱۶	مبحث دوم - مصادیق رقابت غیرمنصفانه در اقتصاد و حقوق ایران:.....
۱۱۶	گفتار اول - دامپینگ و قیمت گذاری ها:.....
۱۱۶	بند اول - دامپینگ:
۱۱۶	الف - آنتی دامپینگ:.....
۱۱۷	ب - ارائه تخفیف:.....
۱۱۷	ج - انواع تخفیف:.....
۱۱۸	بند دوم - موقعیت غالب - مسلط:
۱۱۸	الف - جنبه مثبت:
۱۱۸	ب - جنبه سلبی:
۱۱۹	بند سوم - انحصار:
۱۱۹	الف - منو پولی:
۱۱۹	ب - انحصار چند جانبه:
۱۱۹	ج - نوپولی:.....
۱۲۱	بند چهارم - تمرکز تجاری:
۱۲۱	الف - معیارهای مطلق و معیار نسبی:.....
۱۲۱	ب - مشارکت های خاص:.....
۱۲۱	ج - مشارکت کامل:.....
۱۲۲	د - مشارکت ناقص:.....
۱۲۲	بند پنجم - ادغام:
۱۲۲	الف - ادغام های ممنوع:.....
۱۲۳	ب - ادغام های قانونی:
۱۲۳	ج - دیگر موارد جواز ادغام:
۱۲۳	بند هفتم - کارتل:.....
۱۲۵	بند هشتم - قاچاق:.....
۱۲۳	نتیجه گیری:.....

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

منابع : ۱۲۹

چکیده:

رقابت عناوین مختلفی دارد ولی رقابت از نوع منصفانه در بازار تجاری، منافع کل یک جامعه را تهیه و تامین می کند، ولی در برخی از موارد رقیبان با استفاده از روش های غیر قانونی و ناسالم به منافع تجاری رقیب خود صدمه جبران ناپذیری وارد می کنند. در چنین حالتی آن نوع از رقابتی که در آن رقیبان تجاری از وسایل بصورت غیر منصفانه استفاده می کنند، و رقابت عنوان غیر منصفانه به خود می گیرد. متأسفانه تعریفی دقیق و مشخصی از معنای رقابت غیر منصفانه بیان نشده است، ولی در کنار رقابت غیر منصفانه که در حقوق خصوصی بحث می شود، ولی شیوه معین در حقوق عمومی و حقوق اقتصادی دقیقاً وجود ندارد، که از آن برای حقوق رقابت عنوان می کنند. در حقوق مواردی مانند قیمت گذاری تهاجمی و تبعیض آمیز، انحصار، تشابه اسم و علائم تجاری، و نیز مواردی در حوزه حقوق مالکیت صنعتی را می توان از موانع رقابت سالم و به عبارتی از مصادیق رقابت غیر منصفانه یاد کرد. در فقه امامیه با منابع غنی خود به منع رقابت غیر منصفانه می پردازد که از آن جمله علاوه بر آیات و روایات بسیار، می توان به مواردی چون احتکار، تلقی رقبان اشاره کرد. با توجه به مبانی یاد شده این امر مسلم است که قانون از رقابت سالم و منصفانه دفاع نموده و در پی اصلاح روابط رقابتی بین اشخاص است که با فرض این مهم، می توان اقتصادی عدالت محور را شاهد بود. در این پژوهش برای روشن شدن ماهیت رقابت غیر منصفانه، مفهوم و مصادیق مختلف رقابت غیر منصفانه مورد بررسی قرار گرفته و برای شناخت بهتر حقوق رقابت غیر منصفانه به مقایسه آن با برخی نهادهای مرتبط در کنوانسیون پاریس و سایر کنوانسیون ها پرداخته شده است.

کلیدواژه: حقوق رقابت، رقابت منصفانه، رقابت غیر منصفانه، انصاف.

مقدمه:

رقابت غیر منصفانه سابقه طولانی در کشورهای جهان از قرن نوزده میلادی داشته است، و بررسی جنبه ها و ابعاد آن در کشور ایران سابقه طولانی و قدیمی ندارد و مهم ترین کنوانسیون در زمینه منع رقابت غیر منصفانه ، کنوانسیون پاریس می باشد. برای شناخت بیشتر حقوق رقابت غیر منصفانه باید ابتدا ما باید قواعد حقوق رقابت شناسایی و تعیین کرد، چون پایه اصلی حقوق رقابت غیر منصفانه می باشد. در نظام حقوقی ایران، حقوق رقابت یکی از رشته های حقوقی جدید و نوپاست که ابعاد و زوایای مختلف این جنبه از حقوق هنوز هم ناشناخته مانده است، و حتی در زمینه اصول و کلیات آن نیز تحقیق و مطالعه ای صورت نگرفته است و شاید بتوان دلیل این موضوع را فقدان قانونی مصوب دانست و ارتباط حقوق رقابت با اقتصاد کشورها باعث گردیده تا این شاخه از حقوق نوین به شدت مورد توجه و پیگیری دولت ها و قانون گذاران باشد. حمایت در برابر رقابت غیر منصفانه به عنوان یک جزء مقررات حمایت از مالکیت صنعتی به این کنوانسیون اضافه شد، که بر این اساس بند ۲ ماده ۱۰ مکرر کنوانسیون پاریس، در تعریف رقابت غیر منصفانه، به معنای هرگونه رقابتی می باشد که برخلاف شیوه های منصفانه و عادلانه در امور اقتصادی و صنعتی انجام شود، بند ۳ ماده ۱۰ مکرر کنوانسیون پاریس همچنین اعمالی را که به طور خاص باید ممنوع تلقی شوند را مشخص می کند. در اکثر کشورها حمایت در برابر رقابت غیر منصفانه نیز به عنوان یکی از موضوعات حقوق مالکیت صنعتی وارد قوانین ملی مالکیت فکری شد، بنابراین، در این پژوهش سعی و کوشش بر این بوده است که شیوه های دیگر حمایت از حقوق مالکیت صنعتی و فکری ، یعنی حمایت از طریق منع رقابت غیر منصفانه بررسی گردد.

الف- بیان مسئله :

فرهنگ لغت معروف «بلک» رقابت غیرمنصفانه را این‌گونه شرح داده است؛ اصطلاحی است که به‌طورکلی درباره تمام رقابت‌های نادرست یا فریب آمیز در تجارت کاربرد دارد، ولی به‌طور خاص، این نوع از رقابت در خصوص تلاش برای جایگزین کردن کالاها یا محصولات خود در بازار با کالاها و محصولات دیگری دارد.^۱

رقابت غیرمنصفانه، تصرف غیرقانونی اعتبار، نام یا حسن شهرت یک شخص یا شرکت است؛ به طوری که باعث اشتباه شدن با محصولات دیگری شود یا عموم مردم را نسبت به منشأ محصول گمراه کند. به عبارت دیگر رقابت غیر منصفانه، تصرف غیر قانونی اعتبار، نام یا حسن شهرت یک شخص یا شرکت است؛ به طوری که باعث اشتباه شدن با محصولات دیگری شود یا عموم مردم را نسبت به مبدا یا منشأ محصول گمراه کند.^۲

رقابت غیر منصفانه تجاری یکی از مباحث مهم و مورد توجه در حقوق مالکیت صنعتی و حقوق تجارت است، تعریف های مختلفی از رقابت غیرمنصفانه تجاری ارائه شده است برخی آن را با توجه به هدف اقتصادی که در رقابت غیرمنصفانه دنبال می شود، تعریف می کنند.^۳

از آنجا که هدف مقصود در رقابت غیرمنصفانه، جذب مشتریان تاجر رقیب است. برای تعریف رقابت غیرمنصفانه آن را این‌گونه آورده اند: «رقابت غیرمنصفانه هر نوع فعالیتی یا توسل به وسیله ای است که برای تحقق هدف معین جذب مشتریان تاجر رقیب صورت می گیرد.» و برخی آن را بر اساس وسایل مورد استفاده در آن، تعریف می کنند.^۴

رقابت غیر منصفانه، اعمال یا رویه های متقلبانه، گمراه کننده یا غیر منصفانه ای می باشد که بنگاه ها در روابط با یکدیگر یا با مصرف کنندگان جهت به دست آوردن سهم بیشتر از بازار یا فروش محصولات خود یا کاستن از سهم بازاری و حجم فروش محصولات رقیب بدان ها متوسل می شوند. همانطوری که ملاحظه می شود در تعریف فوق، برای تمییز رقابت غیر منصفانه از قیود؛ متقلبانه، گمراه کننده یا غیر منصفانه استفاده گردیده است که میزان ابهام آنها کمتر از خود آنها نمی باشد. البته، این

¹ Black, s law Dictionary, It was founded by Henry Campbell Black(1860–1927), West publishing co. 1968,4th edition, p 1700. Available at: <http://i-uv.com/wp-content/uploads>.

^۲ رشوند بوکانی، مهدی، (۱۳۹۰) حقوق رقابت در فقه امامیه حقوق ایران و اتحادیه اروپا، کارشناسی ارشد، دانشگاه امام صادق.

^۳ بادینی، حسن، (۱۳۹۱) بررسی تطبیقی مسؤلیت مدنی ناشی از رقابت غیر منصفانه تجاری، فصلنامه حقوق، دوره ۴۲، شماره ۴.

^۴ افتاده، غلامحسین، (۱۳۷۸) لزوم جبران خسارت، مجله اتاق بازرگانی، سال اول، شماره ۴.

ابهام را نباید حمل بر ایراد تعریف کرد؛ چراکه تعیین معیار و ضابطه برای تشخیص رقابت منصفانه از رقابت غیر منصفانه همان قدر دشوار است که ترسیم مرز میان اعمال متعارف و معقول از اعمال غیر متعارف و غیر معقول، به گونه ای که می توان گفت ارائه تعریف دقیق، خالی از ابهام از رقابت غیر منصفانه میسر نمی باشد.^۱

علیرغم اینکه صد سال از قانونگذاری در ایران می گذرد متاسفانه هنوز قانون ملی مشخصی در زمینه ی رقابت غیر منصفانه نداریم، در صورتی که هدف از مقررات قانونی در حوزه رقابت غیر منصفانه، حمایت از تجارت سالم بوسیله ممنوع کردن اقداماتی مانند؛ رقابت غیر منصفانه و جلوگیری از نقض اسرار تجاری محرمانه است، این در حالی است که رقابت غیر منصفانه اثرات سوئی بر سرمایه گذاری، نوآوری و حتی بهداشت و سلامت جامعه دارد لازم است مورد توجه جدی قانونگذار در امر تصویب قانونی مستقل و خاص قرار گیرد، این نقصان قانونی تا حدودی با پذیرش کنوانسیون پاریس که در حکم قانون داخلی است مرتفع شده است.^۲

موضوع حمایت در برابر رقابت غیر منصفانه به عنوان بخشی از نظام حقوق مالکیت فکری برای نخستین بار در قرن ۱۹ و در اصلاحیه بروکسل کنوانسیون پاریس مورد توجه قرار گرفت. مطابق بند ۲ ماده ۱۰ مکرر کنوانسیون پاریس، رقابت غیر منصفانه به معنای هرگونه رقابتی است که برخلاف رویه های روشن و صادقانه در امور تجاری و صنعتی انجام شود. بند ۳ ماده ۱۰ مکرر کنوانسیون پاریس نیز اعمالی را که به طور خاص باید ممنوع تلقی شوند را بیان کرده است، ولی مصادیق رقابت غیر منصفانه تجاری را نمی توان احصاء نمود، چرا که با توجه به تغییر دائمی شیوه های تجارت، طرف رقابت نیز تغییر می کند، لذا احراز مصادیق آن به عهده قضات محاکم دادگستری است.^۳ با توجه به عدم صراحت قوانین در خصوص منع رقابت غیر منصفانه در حقوق ایران، از قواعد کلی مسؤولیت مدنی برای جبران خسارت وارد شده به متضرر از رقابت غیر منصفانه استفاده می کنیم، لذا اثبات تقصیر و ورود ضرر و رابطه سببیت لازم است، اگرچه با توجه به اینکه در تجارت، سرعت و کارآیی رسیدگی به دعاوی بسیار اهمیت دارد، استفاده از قواعد کلی مسؤولیت مدنی می تواند باعث تاخیر در حصول نتیجه لازم یا حتی عدم اثبات ادعا و در نتیجه تضعیف رقابت در بازار گردد و منجر به ضرر و زیانی است که در

۱ افتاده، غلامحسین، (۱۳۷۸) لزوم جبران خسارت، مجله اتاق بازرگانی، سال اول، شماره ۴.

۲ آقایان، شاهین، (۱۳۴۸) اصول بین المللی اعتبار علائم و صنعتی، مجله کانون وکلای دادگستری، سال چهاردهم، شماره ۷۹.

۳ وکیلی مقدم، محمد حسین، (۱۳۹۰) توافقات و انحصارات ضد رقابت تجاری، تهران: نشر همگان.

نتیجه از بین رفتن اعیان اموال یا کاهش ارزش اموال و حقوق معنوی مثل صدمه رساندن به شهرت و نام تجاری یا از بین رفتن منفعت و حق مشروع اشخاص به آنان می‌رسد.^۱ قوانین مربوط به منع رویه‌های محدودکننده تجاری (قوانین آنتی‌تراست^۲) ارتباط تنگاتنگی با قوانین مربوط به رقابت غیرمنصفانه دارند، با درک لزوم تدوین چنین مقرراتی «قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی» در تاریخ ۱۳۸۷/۳/۲۵ به تصویب رسید. این قانون در فصل نهم خود با عنوان تسهیل رقابت و منع انحصار (طی مواد ۴۳ تا ۸۴) به تبیین رویه‌های ضد رقابتی، محدود کردن و تنظیم انحصارات، معرفی و استقرار شورای رقابت، هیات تجدید نظر رقابت و نهادهای نظارتی و تنظیم کننده بخشی در زمینه انحصارات طبیعی، قانونی و همچنین احکام مربوط به مجازات مرتکبین اعمال مخل در رقابت می‌پردازد.^۳

در ماده (۴۵) اعمال ضد رقابتی اشخاص و فعالان اقتصادی در یازده عنوان احصاء و تعریف شده‌اند. این اعمال شامل احتکار و استنکاف از معامله، قیمت گذاری تبعیض آمیز، تبعیض در شرایط معامله، قیمت گذاری تهاجمی، اظهارات گمراه کننده، فروش یا خرید اجباری، عرضه کالا یا خدمات غیراستاندارد، مداخله در امور داخلی و یا معاملات بنگاه یا شرکت رقیب، سوء استفاده از وضعیت اقتصادی مسلط، محدود کردن قیمت فروش مجدد و در نهایت کسب غیرمجاز و سوء استفاده از اطلاعات و موقعیت اشخاص هستند. مهم‌ترین امتیاز این قانون آن است که تمامی فعالان بخش های اقتصادی شامل اشخاص حقیقی و حقوقی بخش های خصوصی، تعاونی، دولتی و عمومی غیردولتی مشمول مفاد و ملزم به رعایت فصل مربوط به تسهیل رقابت و منع انحصار این قانون هستند.^۴ با توجه به موارد فوق حمایت از رویه‌های منصفانه و منع انحصار تجاری در نظام حقوقی ایران بی سابقه نبوده و در سال‌های اخیر نیز اقدامات مهمی در راستای تدوین مقررات جدید و هماهنگ با مفاد معاهدات بین‌المللی مانند کنوانسیون پاریس^۵ و موافقتنامه تریپس، صورت گرفته است. اما در رابطه با حمایت از اسرار تجاری و ضمانت اجراهای افشاء این اطلاعات هم چنان با کاستی‌هایی در قوانین داخلی مواجهیم.

^۱ اردلان، یحیی، (۱۳۷۴) رقابت آزاد و انحصار و تجربه چند کشور، تهران: نشر سازمان برنامه و بودجه، ج ۱.

^۲ Anti trust.

^۳ اکبرآبادی، کمال، (۱۳۸۱) اهمیت و تعریف علائم تجاری و صنعتی، ماهنامه بازرگانی، سال چهارم، شماره ۳.

^۴ بادی، حسن، (۱۳۸۲). مبانی فلسفی نگرش اقتصادی به حقوق، فصلنامه حقوق، سال پنجم، شماره ۶۲۶.

^۵ paris convention

ب- پیشینه تحقیق:

حبیبیا (۱۳۸۷) در پژوهش بیان می کند که در حقوق ایران برای حمایت در برابر رقابت غیرمنصفانه در چند گروه از قوانین مختلف انعکاس یافته است و هم اکنون از جمله آنها می توان ماده واحده قانون اصلاح ماده ۲۴۴ و ماده ۲۴۹ قانون مجازات عمومی مصوب (۱۳۱۰/۴/۲۲) در بند الف ماده ۲۴۴ به تعریف رقابت غیر منصفانه پرداخته بود و حمایت از مالکیت های تجاری که در عرصه رقابت تجاری ممکن بود به صورتی ناعادلانه، غیرمنصفانه مورد صدمه و آسیب قرار گیرند، را پیش بینی نموده بود، اما قانون تعزیرات (۱۳۶۲) این تعریف را حذف کرد.

افضلی (۱۳۸۹) در پژوهش خود بیان می کند که قانون تجارت الکترونیک مصوب (۱۳۸۲) و ماده ۴۵ قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اجرا سیاست های کلی اصل چهارم و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب (۱۳۸۷)، ماده (۶۴) قانون تجارت الکترونیک به حمایت از افشای اسرار تجاری در بستر مبادلات الکترونیکی در برابر رقابت غیرمنصفانه است. بر اساس ماده (۶۶) به منظور حمایت از حقوق مصرف کنندگان و تشویق رقابت های مشروع در بستر مبادلات الکترونیکی استفاده از علائم تجاری به صورت نام دامنه و یا هر نوع نمایش برخط یا علائم تجاری که موجب فریب یا مشتبه شدن طرف به اصالت کالا و خدمات شود ممنوع و متخلف به مجازات مقرر در این قانون خواهد رسید. ماده (۴۵) قانون اصلاح موادی از برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران نیز هرگونه اظهاریه که باعث گمراه کنندگی شود را منع نموده است. در قوانین ایران در خصوص منع رقابت غیرمنصفانه بسیار محدود است این درحالی که تجارت الکترونیک نقش کم رنگ تری را نسبت به تجارت بازار در اقتصاد ایران ایفاء می کند، حوزه های محدودی از رقابت غیرمنصفانه در قانون تجارت الکترونیک ممنوع شده است و قانون برنامه چهارم توسعه نیز صرفاً از اظهارات گمراه کننده حمایت کرده است.

بادینی (۱۳۹۰) در پژوهشی بیان کرده اند که در قانون مسئولیت مدنی مصوب ۱۳۳۹ برای اشخاصی که موجب ورود زیان و تضییع حقوق مادی و معنوی رقیب تجاری شوند، مسئولیت مدنی در نظر گرفته شده و مرتکب باید خسارت وارده را جبران نماید. در ماده ۸ این قانون نیز مصادیق دیگری از رقابت غیرمنصفانه بیان شده است، مطابق این ماده: «کسی که در اثر تصدیقات یا انتشارات مخالف واقع به حیثیت و اعتبارات و موقعیت دیگری زیان وارد آورد، مسئول جبران آن است. شخصی که در اثر انتشارات مزبور یا سایر وسائل مخالف با حسن نیت، مشتریانش کم و یا در معرض از بین رفتن باشد، می تواند موقوف شدن عملیات مزبور را خواسته و در صورت اثبات تقصیر زیان وارده را از واردکننده مطالبه